

სსიპ - ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო
ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს შეზღუდული
შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების დაცვის
სამოქმედო გეგმა

2022 წელი

შესავალი -----	3
სიტუაციური ანალიზი -----	3
საერთაშორისო ჩარჩო დოკუმენტები -----	3
ეროვნული საკანონმდებლო ბაზა და პოლიტიკის განსაზღვრის დოკუმენტი -----	4
ხედვა, მიზნები და ამოცანები -----	5
მონიტორინგი და ანგარიშგება -----	6

შესავალი

წინამდებარე დოკუმენტი განსაზღვრავს სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს (შემდგომში - ბიურო) მიერ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე (შშმ) პირთა უფლებების სამოქმედო გეგმას მიმიდინარე (2022 წელი) წლის განმავლობაში.

დოკუმენტის მიზანია „შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების შესახებ“ გაერო-ს კონვენციასა და „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონზე დაყრდნობით, ბიუროს მიერ გამოიკვეთოს ის მნიშვნელოვანი პრიორიტეტები, რომელთა აღსრულებაც განსაზღვრება 2022 წელს და თავის მხრივ ხელს შეუწყობს შშმ პირთა უფლებების დაცვას, ინკლუზიური გარემოს შექმნას და ბიუროს სერვისების ადაპტირებას.

სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს სამოქმედო გეგმის შემუშავება განხორციელდა ბიუროს მენეჯმენტის უშუალო მონაწილეობით.

გეგმის შემუშავების პროცესში ასევე მონაწილეობდნენ შშმ თემის წარმომადგენლები, რომლებიც აქტიურად ჩაერთვებიან სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელების პროცესში.

ქვეყანაში არსებული კოვიდ პანდემიიდან გამომდინარე ეპიდემიოლოგიური ვითარების გამო, 2021 წლის გეგმაში განსახორციელებელი ტრენინგების კურსმა, რომელიც ტარდებოდა გაეროს მხარდაჭერით, მათივე თხოვნით გადაინაცვლა მომდევნო წელს და ჩატარდება 2022 წლის მაისში.

სიტუაციური ანალიზი

➤ საერთაშორისო ჩარჩო დოკუმენტები

ბიუროს სამოქმედო გეგმის შედგენა დაეყრდნო ისეთ საერთაშორისო ჩარჩო დოკუმენტებს, როგორცაა გაეროს კონვენცია „შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების შესახებ“ და მდგრადი განვითარების მიზნები (SDGs), ხოლო მეორეს მხრივ ეროვნულ კანონმდებლობას, როგორცაა საქართველოს კონსტიტუცია და საქართველოს კანონი „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების შესახებ“.

2014 წელს საქართველომ „შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების შესახებ“ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენციის რატიფიკაცია განახორციელა, რითაც ერთის მხრივ ქვეყანამ აღიარა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა დაცვის საერთაშორისო სტანდარტები, ხოლო მეორეს მხრივ, იკისრა რიგი ვალდებულებები როგორც ეროვნულ, ისე საერთაშორისო დონეზე.

კონვენციის მიხედვით წევრი სახელმწიფო ვალდებულია ხელი შეუწყოს და უზრუნველყოს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების დაცვა, როგორც საკანონმდებლო და ინსტიტუციური მექანიზმების დანერგვით, ასევე ადმინისტრაციული ღონისძიებების გატარებით და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების დამრღვევი პრაქტიკის შეცვლით.

ასევე 2015 წელს გაერომ მდგრადი განვითარების მიზნები დაამტკიცა. მდგრადი განვითარების 17 მიზანი და 169 ამოცანა მიმართულია გაეროს ყველა წევრი ქვეყნისთვის უკეთესი და უფრო მდგრადი მომავლის მისაღწევად, მათ შორის არაერთი მიზანი და ამოცანა ეხმიანება შშმ პირების მხარდამჭერი სისტემების გაუმჯობესებას და სრულფასოვანი ჩართულობის უზრუნველყოფას.

➤ **ეროვნული საკანონმდებლო ბაზა და პოლიტიკის განმსაზღვრელი დოკუმენტები**

საქართველოს კონსტიტუციის მუხლი 11 (თანასწორობის უფლება) ითვალისწინებს კონკრეტულ ვალდებულებას სახელმწიფოს მიმართ შშმ პირთა უფლებების დაცვის გაუმჯობესებისათვის. კერძოდ, „სახელმწიფო ქმნის განსაკუთრებულ პირობებს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებებისა და ინტერესების რეალიზებისათვის.“

ადამიანის უფლებათა დაცვის რიგით მეორე ეროვნული სტრატეგია 2021-2030 წლებისთვის ხაზს უსვამს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების დაცვის სისტემური გარანტიების გაძლიერების და საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროში მათი მონაწილეობის გაზრდის საჭიროებას. ამისათვის დოკუმენტი მიზნად ისახავს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების უფლებების დაცვის მიმართულებით ერთიანი, სისტემური და საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისი პოლიტიკის დანერგვას. ამას გარდა, სტრატეგია განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს მსგავსი პოლიტიკის შემუშავებასა და განხორციელებაში უშუალოდ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების ეფექტიანი ჩართულობის უზრუნველყოფას.

გაეროს „შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების შესახებ“ კონვენციით ნაკისრი ვალდებულებებისა და პრინციპების ეროვნულ კანონმდებლობაში უკეთ ასახვის მიზნით, 2020 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო ახალი კანონი „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების შესახებ“. კანონი მნიშვნელოვნად აუმჯობესებს შშმ პირთა უფლებრივ გარანტიებს ეროვნულ დონეზე. აღნიშნული კანონის მიზანი შშმ პირთა სამართლებრივი მდგომარეობის მოწესრიგება, მათი უფლებებისა და თავისუფლების

დასაცავად საკანონმდებლო გარანტიების შექმნა და საქართველოს კანონმდებლობაში „შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების შესახებ“ გაერო-ს კონვენციის ძირითადი პრინციპებისა და ღირებულებების ასახვა. ამისათვის კანონი ითვალისწინებს რიგ ვალდებულებებს სახელმწიფო უწყებების, მათ შორის სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს მიმართ.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის ინკლუზიური გარემოს შექმნის და მათთვის სრულყოფილი სერვისების მიწოდების მიზნით, ბოლო წლების განმავლობაში ბიურო თანმიმდევრულად ახორციელებს ცენტრალური და რეგიონული ოფისების ადაპტირებას. კერძოდ, კი, ახალციხის, ბათუმის, გორის, თბილისის (ცენტრალური, სამედიცინო ექსპერტიზის დეპარტამენტი), აღჭურვილია პანდუსებით. ხოლო, ქუთაისის რეგიონულ დეპარტამენტში და თბილისის სამედიცინო ექსპერტიზის დეპარტამენტში მოწყობილია სველი წერტილი. შშმ პირთა უფლებების დაცვის მიმართულებით მიღწეული პროგრესის მიუხედავად, ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო აგრძელებს შშმ პირთათვის ინკლუზიური გარემოს შექმნის და დახვეწის პროცესს. ბიურო მიზნად ისახავს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების დასაცავად ყოველწლიური შიდაუწყებრივი გეგმების შემუშავებას, რათა ჯეროვნად და თანმიმდევრულად აღასრულოს კანონით ნაკისრი ვალდებულებები. შშმ პირთა დაცვის სამოქმედო გეგმა დამტკიცებული იყო 2021 წელს და შესრულდა გეგმით ნაკისრი ვალდებულებები. წინამდებარე დოკუმენტი წარმოადგენს შშმ პირთა დაცვის სამოქმედო გეგმას 2022 წლისთვის.

ხედვა, მიზნები და ამოცანები

სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს ხედვაა ბიუროს საქმიანობის ფარგლებში, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთათვის დისკრიმინაციის გარეშე და სხვებთან თანაბარ პირობებში, სრულყოფილი მონაწილეობის და სერვისებზე თანაბარი მისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

აღნიშნული ხედვის განსახორციელებლად, სამოქმედო გეგმის ფარგლებში, ბიუროს მიზანია

- ✓ მაქსიმალურად ინკლუზიური და ადაპტირებული გარემოს შექმნა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის
- ✓ შშმ პირებისთვის ბიუროს სისტემაში არსებულ სერვისებზე მისაწვდომობის გაზრდა სერვისების ადაპტირების, შშმ პირთა საჭიროებების ასახვის და ხარისხის გაზრდის გზით.

მიზნების განსახორციელებლად ბიუროს წინაშე დგას შემდეგი ამოცანები:

- ✓ ბიუროს ინფრასტრუქტურის უნივერსალური დიზაინის შესაბამისად ადაპტირება, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის სრული ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად;
- ✓ ბიუროს სერვისებით სარგებლობის მიზნით, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის მათ საჭიროებებზე ადაპტირებული პროგრამებისა და მასალების ვიდეო რგოლები სუბტიტრებით და სხვა) მომზადება
- ✓ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებთან პოტენციურად კონტაქტში მყოფი ბიუროს თანამშრომლების გადამზადება ურთიერთობისთვის საჭირო უნარების განვითარების მიზნით.

მონიტორინგი და ანგარიშგება

სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს სამოქმედო გეგმას შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების დაცვის მიმართულებით მონიტორინგს განახორციელებს ბიუროს ხელმძღვანელის მიერ გამოყოფილი პირი/პირები.

ლოგიკური ჩარჩო

მიზანი 1	ბიუროს ინფრასტრუქტურის უნივერსალური დიზაინის შესაბამისად ადაპტირება, შშმ პირთათვის სრული ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად;					
ამოცანა 1.1	ბიუროს რეგიონული ოფისების (გურჯაანი, ბათუმი), თბილისის ცენტრალური ოფისის ნარკოლოგიური ექსპერტიზის სამმართველოს ინფრასტრუქტურის ადაპტირება (პანდუსის/ლიფტის და საპირფარეშოების მოწყობა) შშმ პირთათვის სერვისებზე წვდომის უზრუნველსაყოფად					
აქტივობა 1.1.1.	სპეციალური სამუშაო ჯგუფის დამტკიცება პანდუსის და საპირფარეშოების სამშენებლო პროექტის შექმნის მიზნით, ვადების მითითებით					
შედეგის ინდიკატორი სამუშაო ჯგუფის მიერ გურჯაანის და ბათუმის რეგიონული ოფისების მომზადდა პროექტი პანდუსის/ლიფტის და შშმ პირებზე ადაპტირებული საპირფარეშოების მოწყობის მიზნით.	დაფინანსების წყარო					
	ადმინისტრაციული რესურსი	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
		ოდენობა	კოდი	ოდენობა	კოდი	
✓						
პარტნიორი უწყება	-----					
განხორციელების ვადები	2022 წელი					
აქტივობა 1.1.2	სამუშაო ჯგუფის მიერ მომზადებული პროექტის მიხედვით ბიუროს გურჯაანის და ბათუმის და თბილისის ცენტრალური ოფისის ნარკოლოგიური ექსპერტიზის სამმართველოს ოფისებში პანდუსის/ლიფტის და შშმ პირთათვის ადაპტირებული საპირფარეშოების მოწყობა					
შედეგის ინდიკატორი ბიუროს რეგიონულ ოფისებში (გურჯაანი, ბათუმი) მოწყობა პანდუსი/ლიფტი და საპირფარეშოები შშმ პირებზე ადაპტირებული შესაბამისი სტანდარტით	დაფინანსების წყარო					
	ადმინისტრაციული რესურსი	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
		ოდენობა	კოდი	ოდენობა	კოდი	
	25 600					
პარტნიორი უწყება						
განხორციელების ვადები	2022 წელი					
აქტივობა 2.1.2.	დამზადებული პროდუქციის პრეზენტაცია, ფართო საზოგადოებისთვის წარდგენა და ბიუროში დანერგვა					

შედეგის ინდიკატორი ფართო საზოგადოებისთვის გახდა ცნობილი ბიუროში დანერგილი სიახლეების შესახებ შშმ პირთა სერვისების გაუმჯობესების შესახებ	დაფინანსების წყარო					
	ადმინისტრაციული რესურსი	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
		ოდენობა	კოდი	ოდენობა	კოდი	
		1000				
პარტნიორი უწყება						
განხორციელების ვადები	2022					
ამოცანა 2.2	შშმ პირებისთვის ბიუროს სისტემაში არსებული სერვისების ხარისხის გაზრდა თანამშრომელთა ცოდნის გაღრმავებით					
აქტივობა 2.2.1	დონორი ორგანიზაციების მოძიება შშმ პირთა შესაძლებლობებზე მორგებული სერვისების შეთავაზების მიზნით, ბიუროს რელევანტურ თანამშრომელთათვის ტრენინგების ჩატარების უზრუნველსაყოფად					
შედეგის ინდიკატორი მოძიებულია დონორი ბიუროს თანამშრომლებისთვის ტრენინგის ჩატარების მიზნით	დაფინანსების წყარო					
	ადმინისტრაციული რესურსი	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
		ოდენობა	კოდი	ოდენობა	ორგანიზაცია	
	✓				გაეროს განვითარების პროგრამა საქართველოში	
პარტნიორი უწყება	გაეროს განვითარების პროგრამა საქართველოში					
განხორციელების ვადები	2022 წელი					

აქტივობა 2.2.2	შშმ პირებთან ეფექტიანი კომუნიკაციის და შშმ პირთა უფლებების შესახებ ტრენინგ მოდულის მომზადება
შედეგის ინდიკატორი	დაფინანსების წყარო

მომზადდა ტრენინგ მოდული შშმ პირთა უფლებების შესახებ	ადმინისტრაციული რესურსი	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
	✓	ოდენობა	კოდი	ოდენობა	ორგანიზაცია	
				3000	გაეროს განვითარების პროგრამა საქართველოში	
პარტნიორი უწყება	გაეროს განვითარების პროგრამა საქართველოში					
განხორციელების ვადები	2022 წელი					
აქტივობა 2.2.3	ბიუროს რელევანტურ თანამშრომელთა სიის შექმნა და ტრენინგის ცხრილის დაგეგმვა დონორ ორგანიზაციასთან ურთიერთშეთანხმებით და ვადების მითითებით					
შედეგის ინდიკატორი მომზადდა ტრენინგების ჩატარების გეგმა და კალენდარი თბილისის /რეგიონების მასშტაბით	დაფინანსების წყარო					
	ადმინისტრაციული რესურსი	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
	✓	ოდენობა	კოდი	ოდენობა	ორგანიზაცია	
				გაეროს განვითარების პროგრამა საქართველოში		
პარტნიორი უწყება	გაეროს განვითარების პროგრამა საქართველოში					
განხორციელების ვადები	2022 წელი					

აქტივობა 2.2.4	ბიუროს რელევანტური თანამშრომლების გადამზადება შშმ პირთა საჭიროებაზე მორგებული ეფექტიანი მომსახურების გაწევასა და შშმ პირებთან ეფექტიანი კომუნიკაციების საკითხებზე
შედეგის ინდიკატორი	დაფინანსების წყარო

შპს პირთა უფლებებზე გადამზადებულია ბიუროს სულ მცირე 30 თანამშრომელი	ადმინისტრაციული რესურსი	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
		ოდენობა	კოდი	ოდენობა	ორგანიზაცია	
				7500	გაეროს განვითარების პროგრამა საქართველოში	
პარტნიორი უწყება	გაეროს განვითარების პროგრამა საქართველოში					
განხორციელების ვადები	2022 წელი					
აქტივობა 2.2.5	გადამზადებული პირების მიერ ბიუროს სხვა თანამშრომელთათვის ტრენინგების ჩატარება შპს პირთა უფლებების შესახებ შექმნილი მოდულის მიხედვით					
შედეგის ინდიკატორი	დაფინანსების წყარო					
შპს პირთა უფლებებზე გადამზადებულია ბიუროს 100 თანამშრომელი	ადმინისტრაციული რესურსი	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
		ოდენობა	კოდი	ოდენობა	ორგანიზაცია	
	✓					
ამოცანა 2.3	შპს პირთა უფლებების დაცვის გაუმჯობესების მიზნით, შპს პირების მომსახურების სტანდარტის შექმნა					
აქტივობა 2.3.1	ბიუროს სისტემაში არსებული სერვისების შესწავლა შპს პირთა საჭიროებების იდენტიფიცირების და სერვისების მისაწვდომობის გაზრდის უზრუნველყოფის მიზნით შპს პირთა მომსახურების სტანდარტის შექმნა					
შედეგის ინდიკატორი	დაფინანსების წყარო					
კვლევის შედეგად გამოვლენილია შპს პირთა საჭიროებები და მომზადებულია მომსახურების სტანდარტი	ადმინისტრაციული რესურსი	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
		ოდენობა	კოდი	ოდენობა	ორგანიზაცია	
	✓					
პარტნიორი უწყება						
განხორციელების ვადები	2022 წელი					

აქტივობა 2.3.2	2022 წლის სამუშაო გეგმის შეფასება
----------------	-----------------------------------

შედეგის ინდიკატორი შპმ პირთა უფლებების შესახებ სამოქმედო გეგმის შეფასება შესრულებულია	დაფინანსების წყარო					
	ადმინისტრაციული რესურსი ✓	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
		ოდენობა	კოდი	ოდენობა	კოდი	
პარტნიორი უწყება						
განხორციელების ვადები	2022 წელი					
აქტივობა 2.3.3						
შედეგის ინდიკატორი ჩატარდა მოსამზადებელი სამუშაოები მომავალი წლის გეგმის შესამუშავებლად	დაფინანსების წყარო					
	ადმინისტრაციული რესურსი ✓	სახელმწიფო ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
		ოდენობა	კოდი	ოდენობა	ორგანიზაცია	
პარტნიორი უწყება						
განხორციელების ვადები	2022 წელი					